

INTERNATIONAL SCIENTIFIC & PRACTICAL CONFERENCE

**SCIENCE AND SOCIETY
TRANSFORMATION:
MODERN RESEARCH,
INNOVATIONS, AND
PROSPECTS**

25 February 2026
London • Tashkent

M.V. Lomonosov Moscow State University (Russian Federation)
Tomsk State University (Russian Federation)
L.N. Gumilyov Eurasian National University (Republic of Kazakhstan)
M. Kozybayev, North Kazakhstan University (Republic of Kazakhstan)
Osh State University (Kyrgyz Republic)
Ankara University (Türkiye)
Academic Research Publisher (United Kingdom)
UniScience journal (Republic of Uzbekistan)

MATERIALS

The international scientific-practical conference
«SCIENCE AND SOCIETY TRANSFORMATION:
MODERN RESEARCH, INNOVATIONS, AND PROSPECTS»
London, Tashkent,
February 25, 2026

Science and society transformation: modern research, innovations, and prospects
//Materials International Scientific-Practical Conference. London, Tashkent.
February 25, 2026.

Editorial board of the conference

Temnova L.V. - DSc, Professor (Moscow, Russia); **Sagatbayev Y.N.** - PhD, professor (Astana, Kazakhstan); **Duyshenaliev CH.D.** - DSc, Professor (Bishkek, Kyrgyzstan); **Pashkov S.V.** - PhD, professor (Petropavlovsk, Kazakhstan); **Khakimov K.A.** - PhD, docent (Tashkent, Uzbekistan); **Melekoglu M.** - DSc, professor (Eskisehir, Turkey).

The event aims to discuss contemporary research across various scientific fields, exchange new scientific ideas, and support scientific activities aligned with global innovative processes.

Within the conference framework, scientists, researchers, young scholars, and practicing specialists will have the opportunity to present their research findings, exchange scientific ideas, and expand international collaboration.

The main objective of this International Scientific-Practical Conference is to consolidate the results of contemporary research across various scientific fields and strengthen the integration of science and practice through advanced scientific approaches.

**The authors are responsible for the content of the articles, the information, facts, and figures presented therein.*

The proceedings of the International Scientific-Practical Conference have been discussed by the Scientific-Technical Council of the international publisher „**Academic Research Publisher**“ (London, United Kingdom) and recommended for publication (February 24, 2026, Protocol No. 5).

O‘ZBEKISTON SSRDA «OLIJ TA’LIM TO‘G‘RISIDA»GI QONUNNING HAYOTGA TADBIQ ETILISHI VA UNDAGI ASOSIY KAMCHILIKLAR

Axmadjonova Dilnoza Azamjonovna
Andijon viloyati Pedagogik Mahorat markazi
dilnozaaxmadjonova204@gmail.com

Annatatsiya: *“Maktab aloqasini mustahkamlash to‘g‘risida”gi Qonunning qabul qilinishi munosabati bilan 1958 yil 12 noyabrdagi SSSR xalq ta’limi tizimining hayoti va uni yanada rivojlanishi bilan oliy ta’lim tizimiga ham bir qator vazifalarni qo‘ydi. “Oliy ta’lim to‘g‘risida”gi qonunning 27-moddasida oliy ta’limni hayotga yaqinlashtirishni talab qiladigan tizim ishlab chiqarish va muvofiq ravishda mutaxassislar tayyorlashning nazariy darajasini mustahkamlash fan va texnikaning so‘nggi yutuqlarini hayotga tadbiq etish haqida so‘z boradi.*

Kalit so'zlar: huquq, xalq ta'limi, oliy ta'lim, Kommunistik partiya, siyosat, mafkura, sirtqi va kechki ta'lim, fan va madaniyat, "internatsionalizm", ishlab chiqarish, ta'lim integratsiyasi.

Аннотация: В связи с принятием Закона «Об укреплении школьных связей», жизнь и дальнейшее развитие системы народного образования СССР от 12 ноября 1958 года также поставили ряд задач перед системой высшего образования. Статья 27 Закона «О высшем образовании» говорит о развитии системы, требующей приближения высшего образования к жизни и, соответственно, укрепления теоретического уровня подготовки специалистов, внедрения новейших достижений науки и техники.

Ключевые слова: право, государственное образование, высшее образование, Коммунистическая партия, политика, идеология, заочное и вечернее образование, наука и культура, «интернационализм», производство, образовательная интеграция.

Abstract: *In connection with the adoption of the Law "On Strengthening School Relations", the life and further development of the USSR public education system of November 12, 1958 also set a number of tasks for the higher education system. Article 27 of the Law "On Higher Education" speaks of developing a system that requires bringing higher education closer to life and, accordingly, strengthening the theoretical level of specialist training, implementing the latest achievements of science and technology.*

Keywords: *law, public education, higher education, Communist Party, politics, ideology, correspondence and evening education, science and culture, "internationalism", production, educational integration.*

Ikkinchi jahon urushidan so'ng mamlakatimizda oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish va takomillashtirish, ta'lim jarayonini ishlab chiqarish bilan uzviy bog'lash, ta'minlash vazifasi qo'yildi. Mutaxassislarning amaliy va nazariy tayyorgarligini oshirish . Shu asosda samarali ish olib borildi. Bu ishlab chiqilgan dasturlar O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiyani chuqurlashtirish maqsadida amalga oshirildi. Xususan, 1958 yilda O'zbekiston oliy o'quv yurtlariga 18,5 ming kishi qabul qilindi. 1953 yilga nisbatan ming nafarga ko'p edi.

Bu davrlarda yangi muassasalar - Andijon tibbiyot instituti, O'rta Osiyo tibbiyot-pediatric instituti, Toshkent jismoniy tarbiya instituti va Elektrotexnika institutlari ochildi. 31 ta oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan talabalar soni respublika miqyosida 1959 yilda 88 ming kishiga yetdi . 1960 yilda 31 ta ittifoqda yuqori turgan oliy ta'lim muassasalari bo'lgan bo'lsa, bundan O'zbekistondagilari to'rtta tibbiyot instituti, uchta qishloq xo'jaligi institutlari, ikkita transport va aloqa instituti, uchta sanoat qurilish instituti, uchta iqtisodiyot va huquq institutlari, bitta jismoniy tarbiya va sport institutlari, ikkita san'at va kinematografiya institutlari va o'n uchta o'qituvchilar malakasini oshirish institutlari bo'lib, ularda 139228 talaba, shu jumladan 46577 nafar ayol talabalar tahsil oldi. Shundan, kunduzgi bo'limlarda 59451 nafar, shundan 19958 nafari xotin-qizlar, 12232 nafari kechki bo'limlarda tahsil olgan, bundan esa 5641 nafari ayollardir. 67 395 dan sirtqi bo'limlarda tahsil olayotganlar orasida 21572 nafari ayollarni tashkil etgan.

“Oliy ta’lim to‘g‘risida”gi qonunining IV bobning 29-moddasida sirtqi o‘qitishni kuchaytirish, kechki oliy ta’lim muassasalari bo‘yicha sirtqi va kechki ta’lim filiallarini rivojlantirish, statsionar oliy ta’lim muassasalari bazasini tashkil etish va mutaxassislar tayyorlashni tashkil etish, yirik sanoat korxonalari va qishloq xo‘jaligida sirtqi va kechki ta’lim asoslari korxonalarning o‘zlari, sirtqi va kechki ta’limni har tomonlama takomillashtirish va kengaytirish haqida berilgan.

Natijada, qonun qabul qilingandan keyin O‘zbekiston ta’lim muassasalarining sirtqi va kechki ta’limlarida talabalar soni oshib bordi. Bu ko‘rsatkich esa yildan yilga ortib bordi. Xususan, 1963-1964 o‘quv yilida 34889 nafar talaba tahsil oldi. Qabul qilinganlarning 20 000 dan ortiq abituriyentlar sirtqi va kechki bo‘limlarga qabul qilindi.

1963 yilda 15147 mutaxassis oliy ta’lim muassasalarida o‘qishni tugatdi va sanoat korxonalari, kolxoz va sovxozlar, qurilish tashkilotlari, tibbiyot va boshqalar muassasalar ishga yuborildi.

Oliy o‘quv yurtlarining sirtqi bo‘limlarida tahsil olayotgan talabalarni moddiy bazasini ta‘minlash uchun O‘zbekiston SSR o‘quv yurtlari darsliklar va o‘quv adabiyotlari bilan hamda mavjud darslik va adabiyotlarni rus va boshqa tillarga tarjima qilish va nashr etish uchun harakat qilindi. Lekin bu qiyin edi. Shuning uchun O‘zbekiston SSR Vazirlar Soveti “O‘zpedgiz” va “O‘zgosizdat”ga o‘quv adabiyotlari, boshqa tillardagi kitoblar o‘zbek tiliga tarjima qilish va nashr etish bo‘yicha qat’iy topshiriqlar berdi.

1973-1974 o‘quv yilida Qarshi shahar Pedagogika instituti sirtqi bo‘limida tahsil olayotgan talabalar soni 5,6 ming kishiga yetdi. 1974 yilda 3 mingdan ortiq talaba institutning sirtqi bo‘limida o‘qigan. Kafedrada 292 nafar professor-o‘qituvchilar ishladilar. Shu jumladan, ikkita fan doktori va professor, 73 nafar fan nomzodlari shular jumlasidandir. Bu institutda 13 ta mutaxassislik bo‘yicha o‘qituvchilar tayyorlandi. Ta’lim o‘zbek va rus tillarida olib boriladi. 25 ta kafedrada o‘quv va ilmiy tadqiqot ishlari olib borildi. 1970-1971 o‘quv yili dan boshlab institutda tayyorlov bo‘limi ham ochildi.

1958 yil 12 noyabrda SSSR xalq ta'limi tizimini rivojlantirish to'g'risidagi qonun zarurligini ko'rsatdi. Pedagogika institutlari va oliy o'quv yurtlarida o'qituvchilar tayyorlashni takomillashtirish, to'liq yakunlash, barcha maktablarni oliy ma'lumotli o'qituvchilar bilan ta'minlashga o'tish ko'rib chiqildi. Boshlang'ich sinflar uchun o'qituvchilar malakasini oshirishni keng tashkil etish, o'qituvchilar malakasini oshirishni tashkil etish zarur edi.

Agronomiya, chorvachilik, texnologiya va boshqa ixtisoslashtirilgan fanlar bo'yicha mutaxassislar yetishtirish va malakasini oshirish masalasi oldinga tashlandi.

Pedagogika institutlarida o'qitishning ilmiy-nazariy darajasini oshirish va mustahkamlash, pedagogik kadrlar tayyorlashda ishlab chiqarish va pedagogik amaliyotning ahamiyati bo'yicha alohida tizim ishlab chiqildi. Shundan kelib chiqib, pedagogika fanida respublika oliy o'quv yurtlari va oliy o'quv yurtlarida ta'lim jarayonini tashkil etishda jiddiy o'zgarishlar ro'y berdi. O'quv jarayoni ishlab chiqarish bilan chambarchas bog'liq edi. Masalan, Farg'onada yangi fakultetlar tashkil etildi. Pedagogika instituti fizika va ishlab chiqarish asoslari, muhandislik-pedagogika, qishloq xo'jaligi pedagogikasi, boshlang'ich ta'lim metodikasi kabi kafedralar nazariy bilimlarini hayot bilan chambarchas bog'lashga e'tibor qaratdilar.

Respublikada oliy ma'lumotli pedagog kadrlar tayyorlash bo'yicha salmoqli ishlar amalga oshirildi. Birinchi navbatda pedagogika oliy o'quv yurtlari soni ko'paytirildi. 1963-1964 o'quv yilida respublika maktablari uchun pedagog kadrlar tayyorlash amalga oshirildi. Toshkent va Samarqand davlat universitetlari, o'n bitta pedagogika institutlari va o'n bitta o'rta pedagogik ta'lim muassasalari faoliyat olib bordi. Oliy va o'rta ma'lumotli kadrlar tayyorlash uchun eng yirik markazlar Toshkent va Samarqand shaharlari bo'lgan, bundan tashqari Andijon, Farg'ona, Nukus, Buxoro, Namangan, Urganch, Qarshi shaharlaridagi pedagogika institutlarida mutaxassis kadrlar tayyorlanar edi. Mashg'ulotlarga alohida e'tibor qaratildi. Toshkent, Buxoro, Farg'ona, Nukus pedagogika institutlarida, shuningdek,

ba'zi boshqa institutlar (politehnika, qishloq xo'jaligi, to'qimachilik institutlari va boshqalar)da ishlab chiqarish ta'limidan dars beradigan o'qituvchilarning agropedagogik va muhandislik pedagogika fakultetlariga jalb qilish holatlari ko'zga ko'rinda boshlandi.

1961 yilda 2300 nafar turli oliy o'quv yurtlarida ishlab chiqarish ta'limidan dars berish uchun pedagog kadrlar tayyorlandi. 1960-yillarda o'qituvchilarni turli kurs va seminarlarga jalb etish sezilarli darajada kengaytirildi. Faqat bitta o'qituvchilar malakasini oshirish pedagogik kadrlar tayyorlash instituti 37940 nafar o'qituvchini jalb qila oldi. Pedagogik kadrlar malakasini oshirish masalasi o'qituvchilar maktablar to'g'risidagi qonunda belgilangan talablar asosida amalga oshirildi. Oliy o'quv yurtlarida kechqurun faoliyat yurituvchi kechki fakultetlar ochila boshlandi. Oliy ma'lumotli kadrlar bilan ta'minlashda sirtqi bo'limlar keng tarqaldi .

1966-1967 o'quv yilida oliy o'quv yurtlarida talabalar soni 1940 yilga nisbatan kechki bo'limda 23 barobar, sirtqi bo'limda 7,5 barobar oshdi. Biroq, bu faqat miqdoriy ko'rsatkichlardagi ba'zi o'zgarishlar edi. Oliy o'quv yurtlarida asosiy masalaning jihati bitiruvchi mutaxassislarning sifati va saviyasi bilan bog'liq ko'plab muammolar edi "Sotsializmning afzalliklarini" "ko'rsatish" uchun Oliy ta'lim muassasalari soni va sonini ko'paytirishga asosiy e'tibor qaratildi ularda tahsil olayotgan talabalar soni, ta'lim sifati va zamonaviy bilimlarni puxta o'rgatish bilan birga talabalarga texnik fanlar e'tibordan chetda qoldi. Bu esa kadrlar tayyorlashda jiddiy orqada qolishga olib keldi. Ishlab chiqarish sohasi oliy ma'lumotli mutaxassislardan, mablag'larni isrof qilish va mutaxassislardan samarasiz foydalanish bilan ovora bo'lib qoldi..

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. **Ustozlar gazetasi.** — 1958 yil 26 dekabr, juma. — 103-son (1319-son).
2. **O'zbekiston SSR tarixi.** Qadim zamonlardan hozirgi kungacha. — Toshkent: Fan, 1974.

3. **Shamsutdinov R., Karimov Sh.** O'zbekiston tarixidan materiallar. — Andijon, 2004.
4. **O'zbekiston Milliy arxivi.** R-94-fond, 5-ro'yxat, 5674-modda.
5. **Choriev A., Ochilov M.** Qashqadaryo viloyati. — Toshkent: O'zbekiston, 1976.
6. **O'zbekiston Milliy arxivi.** R-94-fond, 7-ro'yxat, 3894-modda.
7. **O'zbekiston Milliy arxivi.** R-94-fond, 7-ro'yxat, 3478-modda.
8. **Komilov O.K.** Xalq ta'limdagi islohotlar tarixi O'zbekiston // Erta bolalik maxsus ta'limi xalqaro jurnali. — 2022. — 14(5).
9. **Komilov O.K.** Xalq ta'limdagi islohotlar tarixi O'zbekiston // Erta bolalik maxsus ta'limi xalqaro jurnali. — 2022. — 14(5).
10. **O'zbekiston Milliy arxivi.** R-94-fond, 7-ro'yxat, 3471-ish.
11. **Nosirov R.** O'zbekiston ijtimoiy taraqqiyoti (1965–1985). — Toshkent, 1994.

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLAR TARAQQIYOTINING
JAMIYAT STRUKTURAVIIY DINAMIKASIGA TA'SIRI:
GLOBAL TRANSFORMATSIYA VA MILLIY
ISTIQBOLLAR**

Kayumova Lobar Zayniddin qizi

O'zbekiston Milliy Universiteti

lobarkayumova2708@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijtimoiy-gumanitar fanlarning zamonaviy jamiyat rivojlanishidagi fundamental o'rni sotsiologik, falsafiy va iqtisodiy tahlil prizmasi orqali tadqiq etiladi. Jamiyat taraqqiyotini faqat texnologik va iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan o'lchashning metodologik kamchiliklarini ochib beriladi.